

UIF = 8.3 | SJIF = 7.906

FUNDAMENTALS OF THE STUDY OF THE PTV VISSIM PROGRAM IN TRANSPORT FLOW MODELING

Kuziev Abdimurot Urokovich

quzivev@tersu.uz Termez State University, candidate of technical sciences, associate professor Suvunov Oltibek Do'stmurodovich

oltibek@tersu.uz **Termez State University, teacher** Majidov Otabek Abdumannon oʻgʻli otabek.majidov1@icloud.com Termez State University, student https://doi.org/10.5281/zenodo.11076414

ARTICLE INFO

Received: 18th April 2024 Accepted: 24th April 2024 Online: 25th April 2024 **KEYWORDS**

Crossroads, traffic light, traffic flow, modeling, PTV Vissim.

This article describes the capabilities of the PTV Vissim program in modeling traffic flows. The foundations of the development of the model of the regulated intersection are described on the example of the central intersection formed by the intersection of "A Navoi" and at-Termizi streets of the city of Termiz. In this, the sequence of setting the traffic light cycle and phases in the formation of the intersection model is shown. Conducting practical training classes for students using modern software tools increases the possibility of using computer tools in the educational process and improves the quality of education.

ABSTRACT

TRANSPORT OQIMINI MODELLASHTIRISHDA PTV VISSIM DASTURINI O'RGANISH ASOSLARI

Kuziyev Abdimurot Urokovich

guziyev@tersu.uz Termiz davlat universiteti, texnika fanlari nomzodi, dotsent

Suyunov Oltibek Do'stmurodovich

oltibek@tersu.uz Termiz davlat universiteti, oʻqituvchi

Majidov Otabek Abdumannon oʻgʻli

otabek.majidov1@icloud.com Termiz davlat universiteti, talaba https://doi.org/10.5281/zenodo.11076414

ARTICLE INFO

Received: 18th April 2024 Accepted: 24th April 2024 Online: 25th April 2024 **KEYWORDS**

Chorraha, svetofor, transport modellashtirish. PTVoqimi, Vissim.

Ushbu maqolada transport oqimlarini modelllashtirishda PTV Vissim dasturining imkoniyatlar tasvirlangan. Termiz shahrining A.Navoiy va at-Termiziy koʻchalari kesishmasidan hosil boʻlgan markaziy chorraha misolida tartibga solingan chorrahaning modeli ishlab chiqish asoslari bayon etilgan. Bunda chorraha modelini shakllantirishda svetofor sikli va fazalarini o'rnatish kema-ketligi ko'rsatib o'tilgan. Talabalarga zamonaviy dasturiy vositalar yordamida amaliy mashg'ulot

ABSTRACT

Innovative Academy Research Support Center

UIF = 8.3 | SJIF = 7.906

www.in-academy.uz

darslarini olib borish ta'lim jarayonida kompyuter vositalaridan foydalanish imkoniyatini oshiradi hamda ta'lim sifati yaxshilanadi.

Mamlakatimizda transport sohasi rivojlanishining hozirgi bosqichi transport oqimlarini boshqarishda yangicha yondashuvlarni amalga oshirish, makro va mikro darajada samarali boshqaruv siyosatni yuritish hamda transport va logistika tarmoqlarida uning zamonaviy mexanizmlarini tadbiq etib borish va sohada intellektual transport tizimlarini qoʻllash zaruriyatini keltirib chiqarmoqda.

Shuningdek, avtomobillar sonining ortib ketayoganligi sababli koʻchalarda avtomobil harakatlanishi qiyinlashib borayotganligi, sodir etilayotgan yoʻl transport-hodisalarining tobara ortib, ular oqibatida halok boʻlayotganlar, har xil darajada tan jarohatini olayotgan odamlar sonini va avtomobillarning atrof muhitga salbiy ta'siri darajasining ortib ketishi hamda transport oqimining harakat tezligi kamayib ketishini soha mutaxassislari balki barcha fuqarolar va ayniqsa haydovchilar oʻz tajribalarida chuqur his qilmoqdalar.

Oʻz navbatida ta'kidlash joizki, yoʻl harakati boʻyicha mutaxassislar avtomobil yoʻllarida sodir boʻlayotgan yoʻl-transport hodisalarini atroflicha oʻrganishlari uchun ularning turlari, miqdorlari haqida ma'lumotlarga ega boʻlishi hamda ularni hisobga olish tartiblarini va ularni tahlil etish usullarini mukammal bilishlari zarur. Har bir haydovchi oʻziga qulay harakat tartibini tanlaydi hamda oʻzi tanlagan harakat tartibining boshqa harakat qatnashchilariga ta'siri bilan hisoblashmaydi. Shuningdek, turli rusumli avtomobillarning har xil dinamik sifati harakat tartibiga ta'sir qilishi muqarrar. Yoʻl harakatida avtomobillarning oʻzaro ta'siri harakat miqdori qancha koʻp boʻlsa, shuncha ortib boradi.

Hozirgi kunda transport tizimlarini tartibga solish, boshqarish va nazorat qilish maqsadida koʻplab zamonaviy dasturlardan foydalanilmoqda. Bulardan keng tarqalgan turlaridan biri PTV dasturlar toʻplami hisoblanib, misol taqriqasida "PTV Map&Guide Internet Route Planner", "PTV Aimsun Traffic Simulation", "PTV Visum", "PTV Vissim" kabi dasturlarni keltirish mumkin. "PTV Vissim" dasturi tartibga solingan va tartibga solinmagan chorrahalarning modelini yaratishda eng qulay dasturlardan bir hisoblanadi [2, 4].

PTV Vissim dasturi PTV Vision Traffic Suite dasturiy paketi tarkibiga kirib, 1992-yil Germaniyada PTV Planung Transport Verkehr kompaniyasi tomonidan ishlab chiqilgan. Bu dastur xozirga qadar butun jahonda keng foydalaniladi. Bundan tashqari PTV Visum – transport oqimini tahlil qilish va bashoratlash dasturiy ta'minoti, PTV Vistro – sfetoforlarning signallarni optimallashtirish va tirbandlikka ta'siri kabi dasturlar PTV Vision Traffic Suite dasturiy paketi tarkibiga kiradi [1, 3].

PTV Vissim dasturi bazasi yordamida quyidagilarni oʻzaro modellashtirish mumkin:

Transport vositalari - avtobuslar, avtomobillar va yuk avtomobillari;

Jamoat transportlari - avtobus, tramvay;

Velosipedlar - velosiped, motosikillar;

Piyodalar oqimi.

PTV Vissimda transport vositalarining ziddiyatli nuqtalari toʻqnashuv zonalari va signallarni modellashtirish mumkin. Dasturda signallarni reja boʻyicha modellashtirish hamda talablar asosida oʻzgartirish ham mumkin.

Innovative Academy Research Support Center

UIF = 8.3 | SJIF = 7.906

www.in-academy.uz

Tadqiqot ob'yekti sifatida olingan Termiz shahrining A.Navoiy va at-Termiziy koʻchalari kesishmasi olingan boʻlib, "PTV Vissim" dasturi orqali mazkur chorrahaning modelini yaratish tartibini koʻrib chiqamiz (1-rasm). Chorraha davlat standartlariga (SHNK) mos ravishda yotiq chiziqlar, yoʻl belgilari tungi chiroq ustunlari hamda svetoforlar bilan jihozlangan.

Alisher Navoiy koʻchasining umumiy kengligi 23 m, oltita tasmadan iborat, har bir

1-rasm. Termiz shahrining A.Navoiy va at-Termiziy koʻchalari kesishmasidan hosil boʻlgan chorraha yoʻnalishda uchta tasmadan horat, har bir tasmalarning oʻrtacha kengligi 3,5 - 4 m. Qarama qarshi yoʻlni betonli toʻsiqlar ajratib turadi.

at-Termiziy koʻchasining katta yoʻlining umumiy kengligi 23 m, oltita tasmadan iborat, har bir yoʻnalishda uchta boʻlak mavjud, boʻlaklarning oʻrtacha kengligi 3,5 - 4 m. Qarama qarshi yoʻlni 1.3 yoʻl belgi chizigʻi ajratib turadi.

Ushbu chorrahaning modulini yaratishda "PTV Vissim student version tiblariga toʻxtalib oʻtamiz.

22.00" dasturidan foydalangan holda yaratish tartiblariga toʻxtalib oʻtamiz.

Dastlab ishchi oynaga modellashtirmoqchi boʻlgan chorrahani ya'ni, "at-Termiziy koʻchalari kesishmasini topamiz. Avtomobil yoʻlni modellashtirish uchun, A.Navoiv" dasturning "network objects" uskunalar panelidan "Links" boʻlimi tanlab olinadi va ishchi oynada chorrahaning A.Navoiy koʻchasi ustiga sichqonchaning oʻng tugmasini (ba'zi hollarda klaviaturadagi Ctrl tugmasini ham bosgan holda) bosib turgan holda kerakli uzunlikdagi avtomobil yoʻlini chizib olinadi. Sichqonchaning oʻng tugmasini qoʻyib yuborganda ekranga yaratilayotgan avtomobil yoʻli toʻgʻrisida ma'lumot beruvchi oyna hosil boʻladi. Ushbu oynada avtomobil yoʻlining tasmalar soni, yoʻlning uzunligi, kengligi kabi ma'lumotlar qismlari paydo boʻladi. Koʻchaning barcha parametrlarini dasturga kiritib boʻlgandan keyin "OK" tugmasini bosamiz. Natijada, yoʻlning oʻng tomondan harakatlanish qismi hosil boʻladi. Avtomobil yoʻnalishini varatish uchun *vo*'lining garama-garshi dastlabki voʻlning ustida "Ctrl+sichqonchaning chap tugmasi" kombinatsiyasini qoʻllaniladi, hosil boʻlgan oynadan "Generate opposite direction" bandi tanlanadi va yoʻlning qarama-qarshi yoʻnalishi hosil boʻladi. Yuqoridagilarni takrorlagan holda modellashtirayotgan chorrahaning qolgan koʻchalarini ham ushbu tartibda amalga oshiriladi. Natijada, chorrahaga kirib keluvchi yoʻllari hosil boʻladi (2-rasm).

2-rasm. PTV Vissim dasturida yoʻllarni chizilishi

3-rasm. Yoʻl kesishmalarini modellashtirish

Yoʻl kesishmalarini modellashtirish. Bizga ma'lumki, chorrahalarda avtomobillar har bir yoʻldan 3 tomonga harakatlanishi mumkin, albatta, har bir yoʻnalish boʻyicha oʻzining keyingi harakatlanadigan yoʻlning tasmasiga mos kelishi kerak. Misol tariqasida A.Navoiy koʻchasida harakatlanuvchi yoʻllarni birlashtiriladi. Buning uchun, chorrahagacha kelgan yoʻlning soʻnggi nuqtasiga sichqonchaning oʻng tugmasini bosib turib, uni qoʻyib yubormasdan boshqa yoʻl tarmogʻining eng yaqin ichki qismi bilan tutashtirib olinadi. Natijada, ekranda "lane" (polosa)larni tutashtiruvchi oyna hosil boʻladi. Modellashtirayotgan chorrahaning A.Navoiy koʻchasidagi yoʻlning polosalar soni 3 ta boʻlganligi uchun "lane2, lane3," larni chap va oʻng tomondagi jadvaldan belgilanadi va "ok" tugmasi bosiladi. Natijada tanlagan yoʻnalishlar boʻyicha toʻgʻriga harakatlanish mumkin boʻlgan chorrahaning oʻrta qismi hosil boʻladi. Ushbu tartibni takrorlagan holda barcha yoʻllar bir-biri bilan bogʻlanadi. Bu orqali tartibga solinmagan chorrahaning avtomobil harakatlanuvchi yoʻl kesishmasi hosil qilinadi (3-rasm).

Ziddivatli nuqtalar ustida ishlash. Yuqorida yaratilgan chorraha ekspluatatsiya uchun tayyor emas. Chunki yoʻl harakati qoidalariga koʻra va ikkinchi darajali voʻllar asosiv ajratilishi va yoʻl transporthodisalarining oldini olish zarur. Buning "Network objects" uchun uskunalar panelidagi "Conflict areas" bo'limi tanlab olinadi va chorrahada ziddiyatli nuqtalar sariq rangda hosil boʻladi.

amponers has Onend		Contraction in the second second											
	Parameter Vienning	Topo Page or ganne	the Parmeres CO	therman Augus Spectriage Cropsure Crystep									
1.1.0.0	G.G.		Flages report	Auguring care									
•	• *	p.(#%											
	11 - 11-2	H 0	3 P B 3 C M	QQ+++ # # # # # # # # #									
even screened corports	- 14PS	Contraction of the local division of the loc	ALC: NO DECK	Statements of the second se	A CONTRACTOR OF THE OWNER OWNER OF THE OWNER	CONST.	S. 94		1000				1000
IN PROPERTY AND	1100	1 m m			S. 1. 1995.		1	ALC: NOT THE OWNER OF	1		10 A		
of the local state	1 2 7	1.000		A REAL PROPERTY OF A REAL PROPER					(				
State Street Street	111	100		Contraction of the local division of the loc			1000					Sec.	
ani Chini			A. C.			100	1115	1		-		2	
			and the			1000		-				- T	
	(m) (e)					100	WY	1000	1	1			
			Contract of the local division of the local		ST		and the second se		and and	1			
	- ALC 1					1000	- 101/01	102	100	· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	1 4 4 4 4 A 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4		
and the second se	100				Section 1	- C - C - C - C - C - C - C - C - C - C	all and the second	1000		100 m	750	1.760	100
10 80 10 10 10 10 10 10 10	1.00		1-	ALC: NOT ALC	Sec. Sec.	100	1000				10 1	17-17	1.1
					ALC: NO		and the second second		10		100 1		
AND IN THE REAL PROPERTY OF	100	100	1		THE OWNER WATER	100	State of the local division of the local div						1/20
ovorte CT	100		Same it		17 4 3 4		1000	100 C					1.44
ne			and the second		A CONTRACTOR		2	and the second					1. 200
NOTShewe free	101	100 C			and the second second				100				10.00
ee e norw 70	12	100 C 100 C			Progenities.			1000		100.00		- 1	1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 1
reax second		1.000									and the	1	6.0
and an end of the second s				and the second					100 March 1			- A.	
		the state of the second st											
		and the second sec	and its		and the second second	-	-			10 M 10		and the second second	ALCO DE LA COMPANY
		and the second second			3 alles	1	100					100	1.2
Ne Contra Statistica		Wage Parson in the			200	1	ALL.	12.	222	1		-	
narna reacc globologi Maffic Signer		Contraction of Pages		A CARE OF THE	200		Wes-		1.1				7
ne natus teste generati hafic lignet		Contract Contract			240		Wes-	122	222				
ne sano soor geoese fuels ignes fuels ignes revene 30 szgen		TALLY TO A	nagi cara Djocrali mecari 🔹 🕈		2 dia	1	Web.						7
name name total products Traffic Signation providence 32 rangents and to 2010		TALLY TO A	nagi ana Diportal meser 🔹 🕯		20	- U-141	Textus Number	and prove 12 the	decises days	411CH (14	14Car ² d (ab-		
n n narna njeto ganonov frakt Sprat neto gano neto gano		1000 T 2000	Anna an Anna an Anna Anna an Anna Anna A	BHHOA bandhi Gay Trip 1933 Ingerment Ingeneration	Silis	- 10-040	Status	perfigures 12 they 3.5	Sectors for	ander Pre	ndar ¹ 1 (akes	100 miles	
Nel Series room genetices Processo 20 segue Hele gone Keres antiger 4 arts		To an and a second seco	Recret meser +	BPIE O A Bandryl Org 110 1023 menomer 1 Conference oper	arteactes productes			11 11	dectane (dat		ndar ^a l (atm	10000 (Ani	Loss Coperforman
nennen Hei Traffe Signer Professor 20 segan Heitergene Konne Konne		Television Press	Anna anna Anna anna Anna anna anna Anna	Constant - 1		- 2	factor texted	per/passer (C. Bas 3.1 3.1 3.1	Sectors for	1000 / Hel	ndarit (aka	10 miles	Loss for yell loss as 100,21 100,21 100,21
neren Hi Turk Syno Poetro Xingen erebugeto A sete antige a sete antige to the erectant		And	Second amount of the second se	BPH: 0 a bandrol Ore 1 1023 Antoinement 1 1	ent ² apactum _d an datatata ant angenetisma angene penganakan angene penganakan angene penganakan dapatan angene penganakan dapatan angene penganakan dapatan angene penganakan dapatan dapatan dapatan angene penganakan dapatan dapatan dapatan angene penganakan dapatan dapatan dapatan dapatan angene penganakan dapatan dapatan angene penganakan dapatan dap		Sectors Vestors	11 11 11 11 11	Sectors (Arr		ndar ^a l (ako	1000 (All 21 % 21 % 21 %	Construction of the second sec
neeron National States (Jacobian Pratici Sayno) National States (States) National States (States) National States (States) National States (States) National States) National States National States) National States National States Nation			Free of the second seco	CONTRACTOR CONTRACTO	enfoquellas del estatorio			1007 posses 12, - 1000 13, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 14, 14	declane (Ant U U U U U U U		ndar ¹ 1. (aka	10 N	Example (1997) Annual (1997) (
a meneni Me Tarkit Sigara Parkit Sigara Mello Option A deta A deta A deta Mello Option A deta Mello Option		Provide Lange (1999) Provide Lange (1999)	See 3 See 3 Se	BARLON A	ent Paper Care a Care Care Care Care Care Care Care Car			per/power)() 0.1 0.1 0.1 0.1 0.1 0.1 0.1 0.1	derlane (Am 9) 9) 9) 9) 9) 9) 9)				Exert (yel local (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1)
A annual Anton Space (Januara Tartar Space) Anton Strangers Anton A		Apple (1998) Apple (1998)		Control of a Control of a Control of a Control of a Cont	infrage(her growthat) ar provinsional ar provinsi ar provinsional ar provinsional ar provinsional ar p		Andrea Mandael	perfigurer (*					Exactly of Forma (0.1) (0.2) (0.2) (0.2) (0.2) (0.2) (0.2)
				A Construction of the second s	rentingenctions (Typescharcher autoritations) entranspections entranspe			200 ⁴ (2000) (K. 100) 3.3 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5	dectmer (dar) 0.0 0.0 0.0 0.0 0.0 0.0 0.0 0.0 0.0 0.	1000 Per		10 mar 10	Exectly of Forest 10.1 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2
N N Anto Spree Varte Spree webs 20 Legens webs 20 Legens webs 20 Legens webs 20 Legens webs 20 Legens webs 20 Legens Anto Spreess Anto		Constraint of the second	Constant of the second se	Control C	And Paper Line Specification And Paper Line Specification and Paper Paper Annual A construction of Appendix Constant A construction of Appendix Constant A construction of Appendix Constant Appendix Appendix Appendix Constant Appendix Appendix Appe			per/paser 17. The 3.3 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5	declane (Ant U	1000 Parts		10 % 10 % 10 % 10 % 10 % 10 % 10 % 10 %	Exactly of Forder (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1) (0.1)
Annu Angel A			Ann 12 Tracel ansole Basend Oyl - Oyla Hanno Oyl - Oyla Hanno Oyl - Oyla Hanno Oyl - Oyla Hanno	CEPED C.2 Augustation Augustatio	And Paper Care, Channel Angelon Status Angelon Status Angelon Stat		Reschert	per/sports 17 - Bits 3.3 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5	5000000000			100000 (000 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23%	Event (c yeff strates (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0) (00.0)
error Total (Jacobian Afri Synats Afri Synats Display) Herein Strategies Herein Strategies Herein Strategies Herein Herein (Jacobian Herein Herein (Jacobian)		All and a local state All and a local state Total a local state All and a local state	An 12 mg (m) Typendi megar Not 2 Not 2	CONTRACTOR CONTRACTON CONTRACTON CONTRACTON CONTRACTON CONTRACTON C	enfrances produces and provide a second sec		Sactas United	performent 1	dectine: Jan U U U U U U U U U U U U U U U U	40507 Pee		100000 000 835 225 225 225 225 225 225 225 225 225 2	Exect (1977) Sectors 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2 001.2
errer Social Jacobian Prins Social Jacobian Micana III Social Anno Micana III Social Micana III Social Micana Micana III Magana Micana III Magana Micana III Magana Micana III Micana Micana Micana III Micana M		State State State Image: Ima	Tara La Tara dan Tara dan Tara dan Tara dan Tara dan Tara T	DEFECTION TOP	enfregadas (* 1990) 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10		TimCrail, Westford, 13 14 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15	perfusion 11 the 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5	5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5 5			10000 000 1000 000 100	Exactly of Contact 100.1 100.2
men men (, , , , , , , , , , , , , , , , , , ,		Access Access Access Image Image Image Image Image Image <td< td=""><td>Terretari Terret</td><td>BIADS C.A. Another Step:</td><td>Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infrage</td><td></td><td></td><td>perfiguent K</td><td>dectrine factor</td><td></td><td></td><td>100000 000 1005 1005 1005 1005 1005 1005</td><td>Exert systems 102 102 102 102 102 102 102 102 102 102</td></td<>	Terretari Terret	BIADS C.A. Another Step:	Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infragencies Providencies Infrage			perfiguent K	dectrine factor			100000 000 1005 1005 1005 1005 1005 1005	Exert systems 102 102 102 102 102 102 102 102 102 102
errer Stott Jakoburn Fris Stott Jakoburn Her Stott Jakoburn Her Stott Her Stott Mages Info Her Stott Her S		1 Control Particle 1 Control Particle 2 Control Particle 2 Control Particle 2 Control Particle 2 Control Particle 3 Control Particle 4 Control Particle 5 Control Particle 6 Control Particle 7 Control Particle 8 Control Particle 9 Control Particle 10 Control Particle <td></td> <td>DEDE 0.4 Monte V. Organization Monte V. Monte V. Monte V. Monte</td> <td>enfrage Control Paral Para</td> <td></td> <td>And And And And And And And And And And</td> <td>2007 (yuunte)X 10.4 3.3 3.3 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5</td> <td>2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2</td> <td>40107 Fee</td> <td></td> <td>40 mm 40 m 40 m</td> <td>Energy Press 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2</td>		DEDE 0.4 Monte V. Organization Monte V. Monte V. Monte V. Monte	enfrage Control Paral Para		And	2007 (yuunte)X 10.4 3.3 3.3 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5	2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	40107 Fee		40 mm 40 m 40 m	Energy Press 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2 10.2
nen Yan Yoli (Akademi A Ma Yali) (Akademi A Ma Yali) Akademi Yali Akademi Yali Yali Yali Yali Yali Yali Yali Yali			An 12 mag (40) Tapachal amagos 1005 000 1005 0000 1005 0000 1005 000 1005 000	DEFECTION TOPICS DEFECTION	enfregester sol providence entrepresentation ent		Number	100 100 100 100 100 100 100 100 100 100				100000 2005 2005 2005 2005 2005 2005 200	EnsfryPhone 112 112 112 112 112 112 112 112 112 11
The York (Alashee) The York Segment where the Segment the approximation the approximation the approximation the approximation the Segment States the Segment S				ETH2 O A Another Sept 1/2 (Transition Sept 1/2 (Sept 1	and here the second sec	1 Handari 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1	And	perfusion (C - Bay 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5 3.5		401507 Page 10 10 10 10 10 10 10 10 10 10		100000 000 10000 000 100000 100000 100000 10000 10000 10000 1000	Energy Crosse 10.2 0.2 0.2 0.2 0.2 0.2 0.2 0.2 0.2 0.2
ami 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4 4			An 12 mag (40) Tapachal creases + 1 Tapachal creases + 1 Tapac	Control on a second secon	antingen (her antingen (her)) antingen (her))		Newford, Newford, 10	100 (100 (1)) 100 (100 (1)) 101 (1) 101 (1)				200000 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23% 23%	Ensity of Forms 112 112 112 112 112 112 112 112 112 11

4-rasm. Ziddiyatli vaziyatlar ustida ishlash

Ushbu ziddiyatlarni asosiy va ikkinchi darajali yoʻllarga ajratish uchun har bir ziddiyatning ustida sichqonchaning oʻng tugmasini bir marta bosib kerakli rang tanlab olinadi. Ranglarning ma'nolari 1-jadvalda keltirilgan. Shu tartibda barcha ziddiyatli nuqtalar ustida ishlanadi. Natijada, tartibga solinmagan chorraha hosil boʻladi (4-rasm).

1-jadval

5		
Rang	Ma'nosi	Koʻrinish
Sariq rangda	Ushbu rang passiv ziddiyatli nuqtani anglatib, ushbu rangda transport oqimi bir birini inobatga olmaydi va bir biriga ta'sir oʻtkazmaydi, har bir avtomobil belgilangan marshrut boʻyicha harakatlanadi. Bu tartibsiz harakatlanishni anglatadi.	

Ziddiyatli nuqtalarning ma'nolar jadvali

W// Contract	ACCATULE ACADOL	EURASIAN JOURNAL OF MATHEMATI THEORY AND COMPUTER SCIENCE Innovative Academy Research Support Center UIF = 8.3 SJIF = 7.906 wv	CAL S vw.in-academy.uz
	Yashil rang (ikkinchi yoʻnalish qizil)	Yashil rangdagi yoʻnalish asosiy hisoblanadi va imtiyozga ega. Pastki qizil rangdagi yoʻnalish esa yoʻl berishi lozimligini bildiradi.	
	Qizil rang	Ushbu rangda avtomobillar bir birlarini "koʻrishadi" va hisoblashishadi. Ya'ni avtomobillarning qaysi biri birinchi boʻlib ziddiyatli nuqtaga kirib kelgan boʻlsa, oʻsha avtomobil birinchi boʻlib oʻtadi. Ikkinchi avtomobil esa uni oʻtkazib yuborib keyin harakatlanadi.	

Avtomobil transportini kiritish. Hosil boʻlgan chorrahada avtomobillar harakatini kuzatish uchun har bir avtomobil yoʻlida harakatlanuvchi avtomobil transportlari kiritilishi lozim. Buning uchun Vissim dasturining "Network objects" uskunalar panelidagi "Vehicle Inputs" boʻlimi tanlab olinadi va har bir yoʻlning ustida sichqonchaning oʻng tugmasini bir marta bosiladi. Natijada, yoʻllarga avtomobil transporti soni kiritiladi. Albatta, avtomobillar soni real sharoitda mazkur chorrahada harakatlanuvchi transport vositalari soni kuzatishlar natijasi kiritish lozim.

Kiritilgan avtomobillar real sharoitdagidek chorahada toʻgʻri taqsimlanib harakatlanishi uchun har bir avtomobil yoʻlining harakat marshruti kitilishi lozim. Buning uchun dasturning "Network objects" uskunalar panelining "Vehicle Routes" boʻlimi tanlab olinadi.

Misol tariqasida A.Navoiy koʻchasining harakat boshlanadigan nuqtasiga sichqonchaning oʻng tugmasini bir marta bosib va harakat yoʻnalishlari boʻyicha toʻgʻriga, oʻngga va chapga harakatlanuvchi yoʻllarning soʻnggi nuqtalariga bir martadan sichqonchaning oʻng tugmasini bosib chiqiladi. Natijada ishchi oynaning quyi qismida jadval hosil boʻladi. Ushbu jadvalga har bir koʻchaga taqsimlanib harakatlangan transport vositalari soni kiritiladi. Ushbu harakatni har bir kiruvchi oqimlarni har bir koʻchaga avtomobillarni marshrutlar boʻyicha taqsimlab chiqiladi (6-rasm).

5-rasm. PTV Vissim dasturiga avtomobil transportini kiritish

6-rasm. Chorrahada transport vositalarini kiritish

Yuqorida yaratilgan chorrahani svetafor orqali tartibga solish mumkin.

Tartibga solingan chorraha - chorrahadagi avtomobillarning harakatlanish ketmaketligini svetafor yoki tartibga soluvchi belgiyalaydigan boʻlsa, bunday chorraha tartibga solingan chorraha hisoblanadi. Svetafor orqali chorrahani tartibga solish butun dunyo miqyosida eng optimal usul hisoblanadi.

Dastlab svetafor chiroqlarining sikl, takt va faza parametrlarni rostlab olish lozim. Buning uchun PTV Vissim dasturining menyular panelidagi "Signal Control" boʻlimini tanlab, unda ochilgan kichik oynadan "Signal Controllers" qismi tanlanadi.

Svetofor qurilmasidan foydalanishdan oldin svetofor siklini va taktlarini rostlab olish lozim. Buning uchun, Menyular panelidan Signal Control - Signal Controllers tanlash lozim.

Dasturning quyi qismida ochilgan Signal Controllers/Signal groups roʻyxatidan "+" tugmasini bosib, yangi svetofor parametrlarini rostlash oynasi ochiladi. Ochilgan oynadan svetoforga tartib raqam, nom va kerakli parametrlarini kiritib, Edit Signal Control menyusini bosiladi (7a - rasm).

Ochilgan muloqot oynasidan Signal groups tanlab, svetofor nechta signallar guruhidan tashkil topishi qarab (hozirgi xolda 2 ta guruhdan), shunga teng tarzda "+" tugmasini bosib yaratib olinadi.

Undan soʻng, Signal program tanlanadi va yana "+" tugmasi bosilib, signal dasturi yaratiladi.

Yaratilgan dastur roʻyhatining birinchi ustuniga (•) kelib sichqonchaning chap tugmasi bilan 2 marta tez bosiladi va 7b - rasmdagi muloqot dialogi paydo boʻladi.

Muloqot oynasida asosiy parametrlari bu: Cycle time – sikl davomiyligi boʻlib, sekundlarda beriladi. Signal group – signallar guruhi raqami; Signal sequence- signallar ketma ketligi. Mavjud muloqot oynasida signallar ketma ketligini va har bir rangning yonish davomiyligini kiritish lozim. Bu quyidagi 7b-rasmga koʻrinishida sozlanadi. Ya'ni, birinchi tartib raqamli signal guruhida yashil 28 sekund, sariq 3 sekund va qizil 30 sekund yonib turadi. 2 tartib raqamli signal guruhida esa yashil 30 sekund, sariq 3 sek va qizil 28 sekundni tashkil qiladi. Bu amallarni bajargandan keyin OK tugmasini bosiladi. Shu bilan svetofor sikli oʻrnatildi.

7-rasm. PTV Vissim dasturida svetafor sikli va fazalarini rostlash

Svetofor qurilmalarini avtomobil yoʻllari yoki shahar chorrahalariga oʻrnatish uchun Network Objects oynasidan Signal Heads aktivlashtiriladi. Soʻng, belgalangan xududda alt+sichqonchaning oʻng tugmasini bosib, svetofor qurilmasi oʻrnatiladi. Ushbu tartibda chorrahaning har bir tasmasiga kiritiladi. Natijada, svetafor orqali harakatlanish ketmaketligini belgilovchi tartibga solingan chorrahaning modeli hosil boʻlganini koʻrish mumkin.

Avtomobilning harakat oqimini kuzatish uchun dastlab yaratilgan barcha buyruqlarni saqlab olinadi va ishchi oynaning uskunalar paneli qismida joylashgan "play" belgisi bosiladi.

Dasturning Evaluation menyusi orqali modellashtirilgan chorrahaning transport halokatlari, avtomobil tirbandliklari va yoqilgʻining isrofi, tabiatga ortiqcha chiqindi gazlari

Innovative Academy Research Support Center

UIF = 8.3 | SJIF = 7.906

vww.in-academy.uz

chiqarilishi kabi analiz ma'lumotlarini olish imkoniyati mavjud. Olingan natijalar asosida mavjud muammolar oʻrganilib, u asosida "Intellektual yechimlar" berish mumkin. Bu esa oʻz navbatida tirbandliklar va ushlanib qolish vaqtlarning oldini olishi mumkin. Natijasida davlatimiz va insoniyat uchun katta miqdordagi iqtisodiy zararlarni va atrof muhitga salbiy oqibatlarning oldini olishiga yordam beradi.

Xulosa. Amaliy mashgʻulotlarda dasturdan foydalanish tajribasi shuni koʻrsatadiki, talabalarda zamonaviy dasturiy vositalar yordamida masalalarni yechishga qiziqish ortib bormoqda. Shunday qilib, axborot texnologiyalarini qoʻllash orqali oʻquv jarayoni sifati yaxshilanadi. Hozirgi vaqtda PTV Vissim dasturiy mahsuloti transport modellashtirish sohasida mutaxassislar tomonidan qoʻllanilmoqda, shuning uchun talabalar oʻqish davomida olgan koʻnikmalarini kelajakdagi kasbiy faoliyatida qoʻllashlari mumkin.

Shunday qilib, PTV Visum dasturidan ta'lim jarayonida foydalanish talabalarning kasbiy tayyorgarligi darajasini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi:

References:

1. Suyunov, O., & Sherboyev, A. (2022). Ptv vissim dasturi yordamida avtomobil yoʻllari va shahar koʻchalarining harakat oqimini modellashtirish. *Евразийский журнал академических исследований*, *2*(13), 261-266.

2. Valiyevich, D. S., Do'stmurodovich, S. O., & Jo'raqulovich, D. B. (2023). MODELING AND EVALUATION OF INTERSECTIONS IN TERMEZ USING MODERN SOFTWARE. *Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities*, *11*(6), 856-862.

3. Do'stmurodovich, S. O., & Jo'raqulovich, D. B. (2024). DETERMINATION OF THE QUANTITY OF EXHAUST GASES EMITTED FROM TRANSPORTATION VEHICLES AT THE INTERSECTION USING THE PTV VISSIM PROGRAM.

4. Urokovich, K. A., & Dostmurodovich, S. O. (2022). Issuing the Plan for the Development of the Automobile Road Network. *International Journal of Inclusive and Sustainable Education*, *1*(5), 195-201.

5. Kuziyev, A. U., Suyunov, O. D., & Xurramov, K. B. Improving the quality of passenger service in city public transport. *International bulletin of engineering and technology*, *2*(12), 157-161.

6. Kuziev A. U., Suyunov O. D. THE PROBLEM OF DELIVERY OF COTTON RAW FLOWS THROUGH MINIMUM COST TRANSPORTATION //International Bulletin of Applied Science and Technology. – 2023. – T. 3. – №. 4. – C. 328-332.

7. Kuziev, A., Juraev, M., Yusufkhonov, Z., & Akhmedov, D. (2023, March). Application of multimodal transportation in the development of future flows of the region. *In AIP Conference Proceedings* (Vol. 2612, No. 1). AIP Publishing.

8. Do'stmurodovich, S. O., & Tojinor o'g'li, O. J. (2023). IMPORTANCE OF INTELLECTUAL SYSTEMS IN ORGANIZING PUBLIC TRANSPORT MOVEMENT. *International Multidisciplinary Journal for Research & Development*, *10*(12).

9. Kuziyev, A., Maxsumov, I., & Suyunov, O. (2024). HALQARO MARSHRUTLARDA YUK OQIMLARINI O 'Z MUDDATIDA ETKAZIB BERISHNI REJALASHTIRISH. Евразийский журнал академических исследований, 4(2 Part 2), 73-78.

Innovative Academy Research Support Center

10. Suyunov, O., & Oqnazarov, J. (2023). YUK TASHISHDA GLONASS/GPS TIZIMLARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH. Евразийский журнал академических исследований, 3(2 Part 3), 120-124.

11. Kholikberdievich, M. A. (2023). ANALYSIS OF SITUATIONS OF TRANSPORTATION OF BULK ONSTRUCTION GOODS BY MOTOR VEHICLES.

12. Kuziev, A. U., & Muratov, A. X. (2021). Improving the method of delivery of construction cargo in autotransport. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, *11*(8), 207-216.

13. Abduhalimzoda, A. A. (2023). STUDY OF PRODUCTION OF LIGHTWEIGHT CONCRETES BASED ON EXPANDED CLAY. *American Journal of Pedagogical and Educational Research*, *13*, 19-22.

14. Abdukhalimzoda, A. A. (2023). DEVELOPMENT OF EXPANDED CLAY CONCRETE PRODUCTION TECHNOLOGIES BASED ON ADDITIVES. *American Journal of Research in Humanities and Social Sciences*, *18*, 158-161.

15. Shamsutdin oʻgʻli, M. A., & Baxtiyor oʻgʻli, A. R. (2023). ANALYSIS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF TERMIZ CITY PUBLIC TRANSPORT STATIONS. *Intent Research Scientific Journal*, *2*(11), 6-10.

16. Suyunov, O., & Oqnazarov, J. (2023). AVTOMOBIL TRANSPORTIDA TASHISH JARAYONINI MONITORING QILISH UCHUN SUN'IY YO 'LDOSH TIZIMLARI. Академические исследования в современной науке, 2(6), 45-49.